

Asia: VN/7059/2024

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi ulkomaalaislain muuttamisesta (pysyvä oleskelulupa)

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Suomen Ekonomit ry vastustaa ehdotuksen mukaisia muutosehdotuksia koskien pysyvän oleskelun saamisen edellytysten tiukentamista sen pääosilta. Ehdotetut muutokset voivat merkittävästi vaikeuttaa kotoutumista Suomeen ja voivat tehdä Suomessa toimiville yrityksille entistä vaikeammaksi löytää vakituisempaa osaavaa työvoimaa.

Kuuden vuoden pysyvän oleskeluluvan vaatimus on omiaan luomaan Suomesta vähemmän houkuttelevan paikan työskennellä ulkomaiselle työvoimalle. Esitys saattaa siltä osin merkittävästi heikentää Suomessa toimivien yritysten kykyä houkuttaa maailmalta ulkomaista työvoimaa Suomeen ja sen sijaan kannustaa heitä teettämään työtä ulkomailla. Tämä vaikuttaisi negatiivisesti Suomen verokertymään sekä julkistalouden tilaan.

OECD-maat ympäri maailmaa ovat tilanteessa, joissa niiden väestöt vanhenevat ja osaavasta työvoimasta kilpaillaan entistä kovemmin. Konsultointiyritys Korn Ferryn vuonna 2018 julkaiseman The Future of Work: The Global Talent Crunch raportin mukaan vuoteen 2030 mennessä syntyy 85 miljoonan henkilön osaajavaje globaalissa työvoimassa, jonka vuoksi yritysten vuotuiset liiketulot vähenisivät 8500 miljardia dollaria. Tämä luo massiivisen kannustimen kisata globaalista työvoimasta ja Euroopan väkirikkaat maat, kuten Saksa, Puola ja Italia ovat lisänneet houkuttelutoimia työperäiselle maahanmuutolle.

Esitys, että yliopistotutkinnon tai ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon Suomessa suorittaneet voivat saada pysyvän oleskeluluvan on sinänsä hyvä. Se on ulotettava koskemaan myös alemman ammattikorkeakoulututkinnon Suomessa suorittaneita, koska heillä on hyvät työllistymisnäkymät Suomeen, tarvitsemme maahan lisää osaavaa työvoimaa ja lisäksi ei ole syytä asettaa ammattikorkeakouluja heikompaan asemaan. Lisäksi kysymystä siitä, miksi yliopistotutkinnon osalta

riittää alempi yliopistotutkinto, mutta ammattikorkeakoulututkinnon osalta tämä ei riitä, ei ole perusteltu esitysluonnoksessa ja tämä erilainen kohtelu ei mahdollisesti täytä oikeuttamisperusteita.

Lisäksi on syytä kiinnittää huomiota Suomen nykyisiin korkeakoulupoliittisiin tavoitteisiin. Koulutus- ja työperusteisen maahanmuuton tiekartta 2035:n mukaisesti Suomi tavoittelee tilannetta, jossa 75 % valmistuvista kansainvälisistä tutkinto-opiskelijoista työllistyisi Suomen työmarkkinoille valmistumisen jälkeen. Tämä tavoite puoltaa voimakkaasti sitä, että myös Suomessa alemman ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneille myönnettäisiin pysyvä oleskelulupa.

Esityksessä ehdotetaan neljän vuoden aikaa niille, joilla on riittävät tulot. Tätä aikaa tulisi lyhentää, jotta annamme signaalin tänne muuttaville siitä, että haluamme heidän asettuvan pidemmäksi aikaa Suomeen. Niin sanottu Kanadan malli, jossa pysyvä oleskelulupa tarjotaan riittävät pisteet saaneille, olisi tarkoituksenmukainen tapa toteuttaa osaajien houkuttelua Suomeen. Pistekriteereissä voisi olla mukana kohtuullinen suomen tai ruotsin kielen taito, korkeakoulututkinto ja valmis työpaikka, joka tarjoaa riittävät vuositulot.

Suomen Ekonomit kiinnittää erityistä huomiota seuraavaan. Ehdotuksen mukaan kaikissa tilanteissa tietyn pituinen työhistoria sisältäisi myös vaatimuksen siitä, että mukana saisi olla yhteensä enintään kolme kuukautta turvautumista työttömyysturvaan tai toimeentulotulotukeen. Tämä on erittäin ongelmallinen tilanteissa, jossa yritys lomauttaa ihmisiä tuotannollisin perustein. Ihmisen työsuhde säilyy lomautuksen aikana, eikä ole kohtuullista vaikeuttaa pysyvän oleskeluluvan saamista työnantajayrityksen hetkellisesti heikomman taloudellisen tilanteen takia.

Rajoitus on myös ristiriidassa 3/6-kuukauden säännön kanssa. Se heikentää kansainvälisen osaajan intressiä jäädä Suomeen, mikäli esimerkiksi kolmen kuukauden lomautuksen jälkeen on heikommat edellytykset pysyvän oleskeluluvan saamiseen. Tästä syystä esitämme kyseisen vaatimuksen poistamista – nähdäksemme pelkkä toimeentulo vaatimus riittää rajauksena.

Esityksen vaikutuksia arvioitaessa kiinnitämme vielä huomiota seuraaviin seikkoihin:

- Lakiesityksessä pyydetään etenkin ottamaan kantaa lain vaikutusarvioihin. Maahanmuuttopolitiikan muutoksia ei olla arvioitu vaikutuksiltaan kokonaisuutena, vaan pistemäisesti. Olisi erityisen tärkeää tehdä kokonaisvaltaisempaa arviota. Etenkin siksi, että jo toista vuotta peräkkäin työperäisen maahanmuuton Suomeen tulijamäärät ovat laskussa.
- Suomessa ei ole riittävästi TKI-osaajia 4 % / BKT tavoitteen toteuttamiseksi. Hallituksen talouskasvua lisäävät toimet vaativat Suomeen lisää osaavaa työvoimaa myös ulkomailta ja siksi maahanmuuttopolitiikan muutoksia tulisi kokonaisuudessaan puntaroida myös suhteessa hallituksen kasvupoliittisten tavoitteiden toteuttamiseen.
- Moni hallituksen maahanmuuttopolitiikan esitys edellyttää kielitaidon tason näyttämistä. Kielitaitotestien tarjontaa on lisättävä merkittävästi, jotta niiden osalta voidaan käytännön arjessa

todella mahdollistaa kyseisten uusien vaateiden todentamisen. Siksi olisi syytä myös ottaa riittävä siirtymäaika lakiesityksen voimaantuloon sekä muutoin lisätä kielitasotestien tarjontaa.

o Ote Opetushallituksen tiedotteesta 3.5.2024

”--- Ilmoittautuminen 18.5.2024 järjestettävään YKI-testiin alkoi maanantaina 22.4.2024. Testitilaisuudet olivat täynnä noin 15 minuutissa ja sivujen kävijäliikenteen sekä Opetushallituksen saamien asiakasyhteydenottojen perusteella moni ei valitettavasti ole saanut paikkaa haluamaansa tutkintoon. ---”

Apter Ted
Suomen Ekonomit